

Retouradres: Postbus 21012 3001 AA Rotterdam

Aan de colleges van burgemeester en wethouders
van de 21 gemeenten van de MRDH

Datum
8 maart 2023

Onderwerp
Transitieprogramma OV en corona

Geachte colleges,

Op 16 februari jongstleden vond een NOVB-conferentie¹ plaats over urgente vraagstukken in het OV. De conferentie vond mede op voorspraak van de regionale overheden plaats en ging over de vraag hoe met de vele uitdagingen de komende periode omgaan: Rijk, decentrale overheden en OV-bedrijven. Vanuit de decentrale overheden bestond de bestuurlijke delegatie uit Fleur Gräper - Van Koolwijk (Groningen), Frederik Zevenbergen (Zuid Holland), Jeffrey Keus (MRDH) en Melanie van der Horst (VRA).

Hierbij treft u een korte terugblik aan op de NOVB-conferentie. Tevens wordt ingegaan op het beoogde vervolg om te komen tot gezamenlijke, landelijke en effectieve afspraken. Essentie is dat we als regionale overheden een pakket maatregelen hebben voorgesteld om het openbaar vervoersysteem toekomstvast te maken. Dat pakket is alleen uitvoerbaar als alle gesprekspartners, dus ook Rijk en vervoerbedrijven, hun bijdrage leveren.

1.Aanleiding: waarom behoeft de situatie in het OV urgente aandacht?

Miljoenen reizigers zijn afhankelijk van OV. Alle grote maatschappelijke opgaven vragen om groei van het OV de komende jaren: bereikbaarheid van werkgelegenheid en onderwijs, klimaat en stikstof, wonen, leefbare ruimtelijke ontwikkeling, deelname van iedereen aan de samenleving, energievraagstukken etc. Het OV, dat ondanks grote gezamenlijke inspanningen en bijdragen van alle partijen al veren heeft gelaten tijdens de pandemie, staat echter opnieuw onder zware druk. Door de nawerking van de pandemie (traag reizigersherstel), de stijgende kostprijzen (inflatie, energie) en tekorten aan personeel (vacatures, ziekteverzuim) dreigt verdere afbrokkeling in 2023 en 2024. We kunnen 'geen positie houden' zonder op korte termijn samenhangende maatregelen te nemen voor de urgente OV-vraagstukken. Dit zou de OV-ambities voor 2030 onhaalbaar maken, de herijking van het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer (TBOV40) richting 2030 ten spijt. Daarom is in NOVB-verband op 16 februari 2023 een 'Conferentie Urgente OV-vraagstukken' georganiseerd met als hoofdvraag: kunnen we in één

¹ Het NOVB is het Nationaal OV-Beraad, waarin Rijk, regionale overheden, vervoerbedrijven en consumentenorganisaties landelijke afspraken maken over het openbaar vervoer.

Westersingel 12
Postbus 21012
3001 AA Rotterdam
Telefoon 088 5445 100

E-mail: informatie@mrdd.nl
Internet: www.mrdd.nl
KvK nummer: 62288024
Bankrekeningnummer
NL96 BNGH 0285 1651 43

contactpersoon
Gertjan Nijsink

uw kenmerk

-

ons kenmerk
95580

projectnummer

-

doorkiesnummer
088 5445 143

e-mail
g.nijsink@mrdd.nl

bijlage(n)

-

pakketafpraak het huidige voorzieningenniveau voor reizigers op peil houden, ondanks kostenontwikkelingen, en het OV voor reizigers aantrekkelijker maken en betaalbaar houden, en de personele vraagstukken tot een oplossing brengen?.

2.Vorbereiding in IPO/DOVA-verband: naar haalbare pakketvoorstellen

Doel was te komen tot een effectief pakket, en een pakket in balans (Rijk, OV-bedrijven en DO's zouden elk moeten bijdragen in redelijke verhoudingen tot elkaar). In het verband van IPO/DOVA zijn vervolgens via de IPO-BACM+ (portefeuillehouders van alle provincies, Vervoerregio Amsterdam, Metropoolregio Rotterdam Den Haag en OV-bureau Groningen Drenthe) contouren van mogelijke pakketafspraken besproken. Hieruit kwam het beeld dat een pakket als onder geschetst effectief en haalbaar zou kunnen zijn.

Het voorzieningenniveau houden we op peil, ondanks de kostenverhogingen, door:

- ook in 2024 extra decentrale middelen beschikbaar te stellen ondanks het afgeschaalde aanbod (bijdrage van gezamenlijk ruim 150 miljoen euro, dit betreft begrote middelen en aanvullingen daarop door diverse DO's);
- de vervoerbedrijven te compenseren voor de energieprijzen, zoals ook bij andere nutsbedrijven is afgesproken (rijksbijdrage plm. 100-120 miljoen euro);
- de indexaties van BDU en provinciefonds ook vanaf 2024 (vanzelfsprekend) volledig door te voeren;
- waar mogelijk en met behoud van het voorzieningenniveau aanvullende vervoerkundige optimalisaties door te voeren (denk aan optimalisaties tussen aanpalende concessies en door mogelijkheden van flex- en deelvervoer vervoer te onderzoeken);
- Alsnog serieus werk gaan maken met spreiding van reistijden. Publieke werkgevers willen het goede voorbeeld geven en hun werknemers in staat stellen om gespreid te reizen;
- Bijdragen voor studentenvervoer in 2024 niet te korten op basis van (niet representatief) reisgedrag in 2022 en 2023 (dus de huidige herijkingsmeting niet gebruiken voor de SOV-bijdrage 2024);
- In 2024 een begin te maken met een landelijk programma OV-doorstroming, om het tram/busvervoer de komende jaren 10% te versnellen via op doorstroming gerichte verkeersmaatregelen en kleinere investeringen (op basis van 50/50 cofinanciering Rijk/regio. Met vervoerders spreken we af dat ontstane exploitatievoordelen vanaf 2025 terugvloeien naar verdere doorstromingsbevordering in het OV (waarmee een soort vliegwiel kan ontstaan).

De aantrekkelijkheid en betaalbaarheid van het OV voor reizigers willen we verhogen door:

- In 2024 een groenabonnement te introduceren naar Duits voorbeeld. De gezamenlijke OV-bedrijven ontwikkelen daartoe een voorstel. Bij een goed voorstel is het Rijk bereid hieraan bij te dragen. Door de abonnementen te koppelen aan EMV-betalen (bankpas) ontstaat hiermee ook een impuls om de huidige OV-chipkaart om te zetten naar EMV-betalen;
- nog dit jaar werk te maken van aangenomen Kamermotie (Van Ginniken) om OV voor werknemers fiscaal gezien net zo gemakkelijk te maken als lease-rijden. Dat kan budgetneutraal;
- de uitvoeringskwaliteit van het OV weer omhoog te brengen. Dat gaan de concessiebeheerders scherper bewaken, hetgeen de concessiehouders begrijpen en accepteren;
- In samenhang met het bovenstaande een publiekscampagne te starten, samen te betalen door de NOVB-partners. De reizigersorganisaties ontwikkelen de komende jaren een inspirerend initiatief: samen op reis naar een vanzelfsprekend OV voor reizigers. In NOVB-verband delen we de kosten.

De personele vraagstukken in het OV zijn primair een zaak van de OV-bedrijven. Zij staan aan de lat voor personele zaken, voldoende personeel, gezonde chauffeurs, werkplezier, ontwikkelingen in productiviteit etc. Overheden zijn bereid waar dat kan en in hun rol past ondersteuning te bieden. Accepteren van Engels als voertaal in het OV past daar bijvoorbeeld bij. Ook een gesprek over aanpassing van de thans toegepaste indexaties willen we niet op voorhand uit te weg gaan. Maar zo'n gesprek moet wel gevoerd worden op basis van feiten en reële mogelijkheden. Die zetten we om te beginnen samen op een rijtje.

3.NOVB-Conferentie Urgente OV-vraagstukken: zicht op effectieve pakketafspraken

Op 16 februari jl. vond de conferentie Urgente OV-vraagstukken plaats. Ongeveer 50 deelnemers bespraken als eerste het grote maatschappelijk belang van OV, en de urgentie van de huidige OV-vraagstukken onder voorzitterschap van Pieter Litjens (directeur CROW). Over de uitdagingen waar het OV voor staat bestond volledige overeenstemming.

Aanwezig waren de reizigersorganisaties, rijksoverheid (staatssecretaris Heijnen van I&W en ambtelijke vertegenwoordiging vanuit diverse departementen), decentrale overheden en OV-bedrijven. De vakbonden waren ook uitgenodigd, echter uitdrukkelijk niet de cao-onderhandelaars, waarop de bonden helaas hebben besloten af te zien van deelname.

Aan diverse tafels werden vervolgens de voorliggende vraagstukken en mogelijke pakkelementen besproken, waarbij de uitkomsten inhoudelijk in lijn waren met bovengeschetste oplossingen. Daarbij kwam tevens een aantal aanvullende mogelijkheden op tafel, bijvoorbeeld rond, het thema spreiding (relatie met mogelijkheden 'dynamic pricing', relatie met aanvullende dalmogelijkheden SOV-kaart). Staatssecretaris Vivianne Heijnen van I&W gaf in haar bijdrage uitdrukkelijk aan dat zij bereid is in het Kabinet geld te zoeken bij goede, op tafel komende, gedachten.

Aanwezigen spraken aan het eind van de conferentie naar elkaar uit dat het streven is om het nu voorliggende pakket de komende weken te 'harden' en vervolgens tot collectieve besluitvorming over het daaruit voortkomende pakket te komen.

Vooralsnog zijn geen besluiten genomen over een pakket. Wij houden er echter wel degelijk rekening mee dat een maatregelenpakket als bovengeschetst de komende periode daadwerkelijk tot stand kan komen. Dan zou met de landelijk te maken afspraken rekening kunnen worden gehouden bij de verdere voorbereidingen voor de vervoerplannen 2024. Landelijk uitgangspunt (dus ook geldend voor de MRDH) zal daarbij dan zijn 'positiebehoud': in 2024 een vergelijkbaar voorzieningenniveau als in 2023. Uiteraard vindt definitieve besluitvorming hierover per afzonderlijk bevoegd bestuurscollege (voor MRDH: de bestuurscommissie Vervoersautoriteit) plaats.

In de hoop en verwachting u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd

Met vriendelijke groet,

Namens de bestuurscommissie Vervoersautoriteit MRDH,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. Keus', written in a cursive style.

J. Keus
portefeuillehouder OV-exploitatie